

YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARINA DİSİPLİNLER ARASI BAKIŞ

Editör

Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARINA DİSİPLİNLER ARASI BAKIŞ

Editör

Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Yazarlar:

Hatice KADIOĞLU ATEŞ - Ayşe ÖZÇINAR - Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN - Şaban ÇOBANOĞLU
Demet ÖZTEPE - Selami SÖNMEZ - Gülhan DİNÇ - M. Zeki ILGAR - Engin EFEK - Hakan ERYİĞİT
Sara AKKUŞ - Duygu YALMAN POLATLAR - Kerime Meryem OZMEN - Mehmet Hanifi AKYÜZ
Nurcan ŞENER - Dicle AKYÜREK - Alperen YASAK - Kevser ARSLAN
Aslı GÖRGÜLÜ - Hakan AKÇAY

ISBN: 978-625-5531-70-4

E-ISBN: 978-625-5531-71-1

DOI: 10.54637/vizetek.9786255531711

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

Baskı: Ankara | Haziran, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARINA DİSİPLİNLER ARASI BAKIŞ

Editör

Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Yazarlar

Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Ayşe ÖZÇINAR

Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN

Şaban ÇOBANOĞLU

Demet ÖZTEPE

Selami SÖNMEZ

Gülhan DİNÇ

M. Zeki ILGAR

Engin EFEK

Hakan ERYİĞİT

Sara AKKUŞ

Duygu YALMAN POLATLAR

Kerime Meryem OZMEN

Mehmet Hanifi AKYÜZ

Nurcan ŞENER

Dicle AKYÜREK

Alperen YASAK

Kevser ARSLAN

Aslı GÖRGÜLÜ

Hakan AKÇAY

Bölümler ve Yazarlar

- Editör** Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ
- 1. Bölüm** **2024 Yılı Eğitim Reformu Işığında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Üzerine Bir Değerlendirme**
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ, *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-6916-1257
- 2. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Hayat Bilgisi Dersinde İncelenmesi**
Arş. Gör. Ayşe ÖZÇINAR, *Harran Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-9618-4603
Doç. Dr. Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN, *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa*
ORCID: 0000-0003-2062-5430
- 3. Bölüm** **Nihilist-Hedonist Merkezli Değer Tüketim Sarmalından Sosyo-Kültürel Değerlerin Kurulum Süreçlerine Yeni Bir Bakış**
Dr. Öğr. Üyesi Şaban ÇOBANOĞLU, *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv.*
ORCID: 0000-0002-1016-7176
- 4. Bölüm** **2024 Yılı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının İncelenmesi**
Uzm. Demet ÖZTEPE, *Millî Eğitim Bakanlığı*
ORCID: 0000-0001-9637-0580
Doç. Dr. Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN, *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa*
ORCID: 0000-0003-2062-5430
- 5. Bölüm** **Türk Eğitim Sistemi için Bir Eğitim Felsefesi Teklifi**
Prof. Dr. Selami Sönmez, *Kafkas Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-4951-2747
- 6. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İlkokul ve Ortaokul Programlarının Özel Eğitime Bakışı**
Uzm. PDR. Gülhan DİNÇ, *MEB*
ORCID: 0000-0002-6139-8767
Dr. Öğr. Üyesi M. Zeki ILGAR, *İlgar Eğitim Danışmanlık*
ORCID: 0000-0002-5516-0752
- 7. Bölüm** **Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının Geçmişten Günümüze Gelişimi**
Doç. Dr. Engin EFEK, *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-7889-8151
Öğr. Gör. Hakan ERYİĞİT, *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-8756-3070
- 8. Bölüm** **21. Yüzyıl Becerileri Perspektifinde Ortaöğrenim Arapça Öğretim Programının Değerlendirilmesi**
Arş. Gör. Sara AKKUŞ, *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-8612-3017

- 9. Bölüm** **2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programının Geçmişten Günümüze Okul Öncesi Programlarıyla Karşılaştırmalı İncelenmesi**
Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN POLATLAR,
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-9030-5814
Öğr. Gör. Kerime Meryem ÖZMEN, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-1595-737X
- 10. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Programının Çokkültürlülük Perspektifinden Değerlendirilmesi**
Öğr. Gör. Mehmet Hanifi AKYÜZ, *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv.*
ORCID: 0000-0002-5738-0089
- 11. Bölüm** **2024 Hayat Bilgisi Öğretim Programının Programlar Arası Bileşenler Bağlamında İncelenmesi**
YL Öğrn. Dicle AKYÜREK, *Marmara Üniversitesi*
ORCID: 0009-0000-2919-6551
Doç. Dr. Nurcan ŞENER, *Marmara Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-1987-1717
- 12. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM): Eğitim Kuramı ve Öğretim Yaklaşımı**
YL Öğrn. Alperen YASAK, *Marmara Üniversitesi*
ORCID: 0009-0008-5190-0291
Doç. Dr. Nurcan ŞENER, *Marmara Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-1987-1717
- 13. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi**
Dr. Kevser ARSLAN, *Yıldız Teknik Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-6034-3684
Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ, *Yıldız Teknik Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0658-7175
Prof. Dr. Hakan AKÇAY, *Boğaziçi Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0307-661X
- 14. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme**
Prof. Dr. Hakan AKÇAY, *Boğaziçi Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0307-661X
Dr. Kevser ARSLAN, *Yıldız Teknik Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-6034-3684
Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ, *Yıldız Teknik Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0658-7175

Eseri, canım annem ***Sayın Havva KADIOĞLU'na*** ithaf ediyorum

ÖN SÖZ

21. yüzyılın hızla değişen dünyasında eğitim sistemleri, bireyleri değerlerle donatan ve çok yönlü becerilerle geliştirmeyi amaçlayan dinamik yapılar haline gelmiştir. Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu dönüşümün en kapsamlı ve vizyoner adımlarından biri olarak dikkat çekmektedir. Bu modelle birlikte öğretim programlarının felsefi altyapısı, öğrenme-öğretme yaklaşımları, ölçme-değerlendirme yöntemleri ve ders içerikleri yeniden yapılandırılmış; bireyi merkeze alan, değer-temelli ve bütüncül bir yaklaşım benimsenmiştir. "Yenilenen Öğretim Programlarına Disiplinler Arası Bakış" başlıklı bu kitap, söz konusu eğitim reformunu farklı disiplinlerin penceresinden değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencilerine, program geliştirme alanında çalışan araştırmacılara, akademisyenlere ve politika yapıcılara yönelik hazırlanan bu eser, öğretim programlarının çağın gereksinimlerine ne ölçüde yanıt verdiğini, hangi pedagojik ilkeler doğrultusunda geliştirildiğini ve nasıl uygulanabileceğini kapsamlı biçimde ortaya koymaktadır. Kitabın ilk bölümü olan "2024 Yılı Eğitim Reformu Işığında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı yazıda, editör olarak ben (Doç. Dr. Hatice Kadioğlu Ateş), reformun genel çerçevesini ve tarihsel arka planını analiz ederek kitaba kuramsal bir zemin hazırlamayı hedefledim. Arş. Gör. Ayşe Özçınar ve Doç. Dr. Nur Ütkür Güllühan tarafından kaleme alınan ikinci bölümde, Maarif Modeli'nde öne çıkan "Erdem-Değer-Eylem" çerçevesi Hayat Bilgisi dersi bağlamında detaylı biçimde ele alınmaktadır. Dr. Öğr. Üyesi Şaban Çobanoğlu, modern toplumlarda yaşanan değer aşınmasını ele alarak, değerlerin yeniden inşası ve eğitimde anlam arayışını felsefi bir yaklaşımla tartışmaktadır. Demet Öztepe ve Doç. Dr. Nur Ütkür Güllühan, Hayat Bilgisi Öğretim Programının yeni yapısını pedagojik bir değerlendirmeye tabi tutarak yenilikleri ve uygulama zorluklarını ortaya koymaktadır. Doç. Dr. Selami Sönmez, eğitime dair bir felsefi teklif sunarak program geliştirme sürecinde düşünsel temelin önemini vurgulamaktadır. Gülhan Dinç ve Dr. Öğr. Üyesi M. Zeki Ilgar, özel eğitime dair yaklaşımın Maarif Modeli'nde nasıl ele alındığını ilkökul ve ortaokul programları özelinde değerlendirmektedir. Doç. Dr. Engin Efek ve Öğr. Gör. Hakan Eryiğit, Beden Eğitimi ve Spor dersi programlarının tarihsel gelişimini sunarken, bu dersin öğrencinin bütüncül gelişimindeki rolünü tartışmaktadır. Sara Akkuş, Arapça öğretim programını 21. yüzyıl becerileri perspektifinde inceleyerek dil öğretiminde çağdaş ölçütleri analiz etmektedir. Dr. Öğr. Üyesi Duygu Yalman Polatlar ve Öğretim görevlisi Kerime Meryem Özmen, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nı tarihsel programlarla karşılaştırmakta; kuramsal gelişimi ve uygulama sürecini gözler önüne sermektedir. Öğr. Gör. Mehmet Hanifi Akyüz, okul öncesi programını çokkültürlülük perspektifiyle analiz ederek farklılıklara duyarlı bir eğitim yaklaşımının gerekliliğini vurgulamaktadır. Doç. Dr. Nurcan Şener ve Dicle Akyürek, Hayat Bilgisi Programı'nı programlar arası bileşenler bağlamında değerlendirerek disiplinler arası uyumun izini sürmektedir.

Doç. Dr. Nurcan Şener ve Alperen Yasak, ğrenme-öğretme anlayışındaki paradigmal değişimi inceleyerek, öğretmenin ve öğrencinin rollerine ilişkin dönüşümü tartışmaktadır. Dr. Kevser Arslan, Prof. Dr. Aslı Görgülü Arı ve Prof. Dr. Hakan Akçay, Fen Bilimleri dersi ğretim programını evre eğitimi ve sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirerek çevreci bir pedagoji anlayışı sunmaktadır. Son olarak, aynı yazar ekibi bu dersi lme ve değerlendirme yönüyle ele alarak, yeni programların kazanım düzeylerini izlemeye yönelik stratejileri açıklamaktadır.

Bu kitap; ğretim programı değişikliklerine sadece içerik değil, aynı zamanda felsefi, pedagojik ve uygulamalı açılardan da yaklaşmakta; Türkiye'de eğitim reformunu çok yönlü değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Disiplinler arası bakış açısıyla şekillenen bu eserin, özellikle eğitim fakültesi lisans öğrencileri, öğretmenler ve program geliştirme alanında çalışan akademisyenler için yol gösterici olmasını diliyorum.

Doç. Dr. Hatice KADIOğLU ATEş
FSMV Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü
İstanbul-Başakşehir, 2025 Haziran

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

2024 Yılı Eğitim Reformu Işığında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Üzerine Bir Değerlendirme	1
---	---

Hatice KADIOĞLU ATEŞ

BÖLÜM 2

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Hayat Bilgisi Dersinde İncelenmesi.....	33
---	----

*Ayşe ÖZÇINAR
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN*

BÖLÜM 3

Nihilist-Hedonist Merkezli Değer Tüketim Sarmalından Sosyo-Kültürel Değerlerin Kurulum Süreçlerine Yeni Bir Bakış.....	55
--	----

Şaban ÇOBANOĞLU

BÖLÜM 4

2024 Yılı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının İncelenmesi.....	101
--	-----

*Demet ÖZTEPE
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN*

BÖLÜM 5

Türk Eğitim Sistemi İçin Bir Eğitim Felsefesi Teklifi	141
---	-----

Selami SÖNMEZ

BÖLÜM 6

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İlkokul ve Ortaokul Programlarının Özel Eğitime Bakışı	165
--	-----

*Gülhan DİNÇ
M. Zeki ILGAR*

BÖLÜM 7

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının Geçmişten Günümüze Gelişimi.....	207
---	-----

*Engin EFEK
Hakan ERYİĞİT*

BÖLÜM 8	
21. Yüzyıl Becerileri Perspektifinde Ortaöğretim Arapça Öğretim Programının Değerlendirilmesi.....	227

Sara AKKUŞ

BÖLÜM 9	
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programının Geçmişten Günümüze Okul Öncesi Programlarıyla Karşılaştırmalı İncelenmesi.....	255

*Duygu YALMAN POLATLAR
Kerime Meryem ÖZMEN*

BÖLÜM 10	
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Programının Çokkültürlülük Perspektifinden Değerlendirilmesi.....	285

Mehmet Hanifi AKYÜZ

BÖLÜM 11	
2024 Hayat Bilgisi Öğretim Programının Programlar Arası Bileşenler Bağlamında İncelenmesi.....	307

*Dicle AKYÜREK
Nurcan ŞENER*

BÖLÜM 12	
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM): Eğitim Kuramı ve Öğretim Yaklaşımı.....	329

*Alperen YASAK
Nurcan ŞENER*

BÖLÜM 13	
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi	355

*Kevser ARSLAN
Aslı GÖRGÜLÜ
Hakan AKÇAY*

BÖLÜM 14	
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	385

*Hakan AKÇAY
Kevser ARSLAN
Aslı GÖRGÜLÜ*